

Çocukların edebiyat meleği

“Mimarlık ve arkeoloji alanında eğitim alan ve çalışmalar yapan Müren Beykan, rotasını edebiyata çevirdi. İki ortağı ile birlikte çocuk kitaplarının yetersizliğinden yakılarak kurduğu **Gümüşçi Kitaplığı** ile kendi alanında bir marka yarattı”

Müren Beykan

AYŞEGÜL GÜNEYSU

Müren Beykan, çocuk ve gençlik kitapları denince ilk akla gelen **Gümüşçi Kitaplığı** ve ON8 Yayın Yönetmeni. Çok küçük yaşlardan beri içinde var olan edebiyat tutkusunu, minik edebiyat tutkunları yaratmak için bir fırsatı çevirmiş. “Çocukları, bazı yetişkin kibriyle dolu tepeden parmak sallayan, bazı eğitil amaçlarla kaleme alındığı hemem açık eden metinlerle biçimlenmiş ‘kitaplar’ dan kurtarmak için girmiştiğim bu yola” diye özetliyor yola çıkış amacını.

Gümüşçi Kitaplığı kuruluşundan on yedi yıl sonra bugün çok sayıda yayınevini ürün yelpazelerini de, kitaplarının niteliğini de arttırarak izlediği öncü bir yayınevi haline geldi. Çocukların okumadığı yolundaki eleştirilere de katılmadığını belirten Beykan, aslında yetişkinlerin yeterince okumadıklarını ve doğru rol model olamadıklarını belirtiyor.

■ **Kısaça özgeçmişinizden bahsedebilir misiniz?**

İstanbul Kadıköy Maarif Koleji’nde tutku ile bir edebiyat okuru olarak başlayan aydınlanmayla İTÜ Mimarlık Fakültesi’nde perçinlenen olgunlaşma, yıllar sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde Klasik Arkeoloji alanında doktora çalışmasıyla (İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü yayını olarak uzmanların faydalanmasına kavuştu) bütünlendi. Arkeolojik kazılar kadar yayıncılık da üniversite yıllarında yaşamama girdi, büyük projelerde yayın yönetmenliği fırsatı buldu. Ve işte, iyi bir edebiyat okuru olmaya çalışmanın sırrını aşan Türkiye’ye kafa yorma merakı ve sabrı, yayıncılık sevdim biçimlendirdi, kitaplardan aldığım keyfi kıyıcılara “buluşturabilmek” hayaline kapıldım elbette öncelikle evdeki iki kütüğe, kızlarıma.

■ **Gümüşçi Kitaplığı serivene nasıl başladı?**

Yine büyük bir projenin altından kalkmaya çalıştığım yıldı 1996’da İstanbul’da gerçekleştirilen büyük HABİTAT buluşmasının Tarih Vakfı tarafından hazırlanan iki büyük sergisinin katalogları için kolları sıvıdım. Sevgili kardeşim Mine Soysal da, bu katalogları için kütüğe uyardı o yıl. Bununla da kalmadı, arkadaşımız Hande Demirtaş’la birlikte, çocuk kitaplarındaki yetersizliğe isyan edip çocuk ve gençlik edebiyatı alanında güçlerimizi birleştirmeyi öngördük. **Gümüşçi Kitaplığı** o yoğun günlerde, içimimiz de uykusuz bırakarak emeklerle kuruldu. Her ayrıntıya kafa yordüğümüz, kitaplarımızı heyecanla seçtiğimiz, ürettiğimiz o ilk yıllardan bugüne değişen yalnızca, sayılan gidiğe artan ekip arkadaşlarımız, heyecanımıza ortak olan, bu özel edebiyat alanına türünleriyle nitelik kazandıran yazar, çizimci ve çevirmenlerimiz. Hâli ilk günlerin tempostunda, o azim ve kararlılıkla çalışmayı sürdürüyoruz.

■ **Çocuk ve gençlik kitaplarına yoğunlaşmanızın sebebi nedir?**

3üğü artuk çocuk ve gençlik edebiyatı denince ilk akla gelenlerdense **Gümüşçi Kitaplığı**, amacımıza ulaşık demektir. Çocukları, bazı yetişkin kibriyle dolu tepeden parmak sallayan, bazı eğitil amaçlarla kaleme alındığı hemem açık eden metinlerle biçimlenmiş ‘kitaplar’ dan kurtarmak için girmiştiğim bu yola. Rafların Türkiye’ye yazılmış en güzel çocuk kitaplarıyla dolmasını sağlıyama, çocuklarımızı, gençlerimizi onlar için güzel yazılmış, özenle hazırlanmış edebiyatla buluşturmaya başladık. Kuruluşumuzdan on yedi yıl sonra bugün çok sayıda yayınevini ürün yelpazelerini de, kitaplarının niteliğini de arttırarak bizi epeyce izleyerek desteklediğini, bünyeli yayınevlerinin çocuk yayınları bölümü kurulduğunu izliyoruz. İyiye ulaşık için çabalanmasna azıcık olsun katkıda bulunduyasak ne mutlu bize. Şimdi, çeviri eserlerde Türkiye’den sülin verilmesini, kitapların mutlakla den-

ymimli bir editör tarafından gözden geçirilmesini, çocuk ve gençlik edebiyatında uzmanlaşmanın önemini kavranmasını istiyoruz, çocuklara yazarların artmasını, gençlere gençlik kitaplarının yazımaya gönül indirilmesini hedefliyoruz. Yani yeni hedeflere yelken açmada durmuyoruz. İki yıl önce ON8 adıyla bir marka kurmuştuğ, şimdi o da kanatlandı uçuyor, liseller bizi daha farklı izliyor. **Gümüşçi** olarak, edebiyatı çocuklara, gençlere sevdirmeye hayalimizde yeni yeni hedeflerimiz, yeni yeni nedenlerimiz de var artık.

■ **“Okurların isteklerine odaklandık”**

■ **Yayıncılık ve edebiyat anlayışınızdan ödün vermeden bu zorlu alanda nasıl ayakta kalmayı başardınız?**

Klasik bir yanıt olacak ama, çok çalışarak demek zorundayım. Tamamen işimizde ve okurlarımızın ihtiyaçlarına odaklanarak çalışır bir kurumuz. Yetinmeyiz, en iyiye ulaşmak için sabır ve azimle çalışırız. Takım ruhu içinde, stratejiler üretiriz, ayrıntıya önem vererek yol alırız. Her zaman dediğim gibi bireysel olarak ne kadar nitelikli emek versek de, ekip her şeydir. Ekip olarak gücümüz, işimizi inanılmaz, küçük okurlarımızın yüzüne dokunmuştuğ, hep birlikte bir ideali paylaşıyoruz; hep sorulan **Gümüşçi Kitaplığı** bünyeli işte bundan kaynaklıyoruz.

■ **“ÇALIŞMAK ÖNEMLİ”**

■ **Aynı zamanda birer kadın girişimci olarak hayallerinizi gerçekleştirmek konusunda hemcinslerinize önerileriniz var mı?**

Cins ayrımı yapmak istemem, her girişimci için çok çalışmak, ekip gücüne inanmak önemlidir diye düşünürüm. Oyle ki kadının olmam bize sağladığı ayrımcılık ciddi işe yarıyor. Ayrıntılara kafa yorma sabrı ve zarafetle kurulacak ilişkiler, sizi amana ve zarafetle kuracak ilişkiler, denli desicimiz doğrultusunda umulmadık denli destekliyoruz. Hele anne baba olduğunda yetenekli, her şeyden önce girişimci, hedefinizde atacağınız hayati adımların zamanlamasını şansa bırakmamak şart.

■ **Günlüğümüzde çocuk ve gençlik dendiğinde internet ve cep telefonu akla geliyor. Hedef kitlenize nasıl ulaşıyorsunuz?**

On yedi yıl önce bambaska bir iletişim iklimi vardı, şimdi artık dediğimiz gibi internetle ivme kazanan bir paylaşım çalgınlığı yaşamıyoruz. Biz de çağa ayak uyduruyoruz, sosyal medyada var olmayı önemsiyoruz, edebiyat sitelerinde, popüler sitelerde kitaplarımızı hatırlatıyoruz. Bunlar, özellikle genç okurlarımız için vazgeçilmez ortamlar. Bloglar üzerinden kitapları paylaşık tartışıyorlar; gerçekten farklı bir özgürlük ve paylaşım alanı yarattı teknoloji. Tabii, bir yandan da her gazetenin olmazsa olmazı haline gelen kitap ekrinlerinde ebeveyn, eğitimciye kitaplarımızı tanıtmaya devam ediyoruz ki, çocuk okurlarımıza ulaşmada onların payını da yadsınmaz. **Gümüşçi Kitaplığı**, bir yayınevi olmasının yanı sıra edebiyat alanında adeta bir STK olarak da yoğun çaba harcıyor: 6, 7 ve 8. sınıflara yönelik Zeynep Cemali Öykü Yarışması artık kurumsallaştı, MEB de duyurusuna destek veriyor. Okullarda küçük edebiyat severlerle buluşma yolumuzu açan bu organizasyon dışında, her yıl alanımızın farklı farklı disiplinlerinden uzmanları bir arada yaşadığımız, sorunlarımızı tartıştığımız bir konferans günümüz de var: Zeynep Cemali Edebiyat Günü. Ve tabii Eğitimde Edebiyat Seminerleri’imiz de bir marka değerine ulaştı. Yılda iki kez düzenlediğimiz bu seminerlerde, çocuklarımızı edebiyatla buluşturan öğretmenle-

EDEBİYATA İÇ İÇE BİR YAŞAM

■ Müren Beykan, 17 yaşını süren, çocuk ve gençlik kitapları yayınevini **Gümüşçi Kitaplığı**’nın ve onun gençlik için yaratılan alt markası ON8’in kurucularından biri, yayın yönetmeni ve editör; arkeoloji doktorası sahibi, mimar. Bugüne dek çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatının önemli yüzleri kitabının m. sıra 2010 Memet Fuat Yayıncılık Ödülü’yle taçlanan **Öpür Kitaplar** dizisini, çocuklar kadar yetişkinlerin de tuttuğu **“Çıtır Çıtır Felsefe”** dizisini ve günümüzün 31 emli yazarının anı, şiir ve öykülerinden oluşan 15 adlı seçkiyi özgün projeleri yayına hazırladı. Beykan, mizah sarfısı Behiç Ak’ın yazıp çizdiği, 10 kitaplık ünlü **“Gülümsem Öyküler”** dizisinin de, **“Karikatür Kitabı”**’nın da editörü. Son yıllarda kitaplarıyla artan bir ilgi toplayan Müge İpti’nin çocuk edebiyatında yurt dışına açılan bir verime ylenmesinde tuzı var.

rimiz hem yazarlık akademisyenleri, sanatçıları dinleme, hem sınıflarda edebiyat kitapları üzerinden gerçekleştirildiği yaratıcı çalışmalarını paylaşılanağı buluyor. Bütün bu ilmek ilmek doğa, çocukları, gençleri edebiyatla sarıma idealimizin büyüğü şemsiyesi.

■ **Çocukların edebiyatı arası nasıl işler?**

Edebiyat okumak yetişkinler için de zordur. Edebiyatı okumak için hazıneyi hemen ele vermez; yoğunluk okumayı, bambaska birinin zihnine, işine sızma azimini ve tabii bundan keyifini gerektirir. Bu nedenle benzeri sanat alanıdır zaten. Çocukların edebiyatı buluşturulması için edebiyatla buluşmuş kişilere ihtiyacımız var. Kendisi okur olan bir ebeveyn çocuğunu nasıl etkileyecek, okuyamaz. Aynı durum öğretmenlerin için de geçerli; iyi kitapları seçip alan bir, çocuklara bu keyfi buluşturabilme yeti sahip olur, yoksa konuşur konuşur, hep sorulan **Gümüşçi Kitaplığı** bünyeli işte bundan kaynaklıyoruz.

■ **Günlüğümüzde çocuk ve gençlik dendiğinde internet ve cep telefonu akla geliyor. Hedef kitlenize nasıl ulaşıyorsunuz?**

■ **Çocuk ve gençlik kitaplarına yoğunlaşmanızın sebebi nedir?**

3üğü artuk çocuk ve gençlik edebiyatı denince ilk akla gelenlerdense **Gümüşçi Kitaplığı**, amacımıza ulaşık demektir. Çocukları, bazı yetişkin kibriyle dolu tepeden parmak sallayan, bazı eğitil amaçlarla kaleme alındığı hemem açık eden metinlerle biçimlenmiş ‘kitaplar’ dan kurtarmak için girmiştiğim bu yola. Rafların Türkiye’ye yazılmış en güzel çocuk kitaplarıyla dolmasını sağlıyama, çocuklarımızı, gençlerimizi onlar için güzel yazılmış, özenle hazırlanmış edebiyatla buluşturmaya başladık. Kuruluşumuzdan on yedi yıl sonra bugün çok sayıda yayınevini ürün yelpazelerini de, kitaplarının niteliğini de arttırarak bizi epeyce izleyerek desteklediğini, bünyeli yayınevlerinin çocuk yayınları bölümü kurulduğunu izliyoruz. İyiye ulaşık için çabalanmasna azıcık olsun katkıda bulunduyasak ne mutlu bize. Şimdi, çeviri eserlerde Türkiye’den sülin verilmesini, kitapların mutlakla den-

dünyamızın büyük birikimini oluşturan bu eserlere haksızlık edildiğini, bu yaratılan çocuğun gözünde değersizleştirildiğini düşünüyorum. Oysa, ileri yaşlarda keşfedilecek bir Fuzuli, bir Tanpınar ne kapılar açar genç zihinlerde. Biraz fırsat tanımasak çocuklara, okumamın keyfine varsalar önce, sonra dalsalar edebiyat denizine... Bir de öbür uç var, amaçlı yazılmış metinlerle dolu kitaplar. Edebiyatla uzaktan yakından ilgisi olmayan bu kitapların bazıları, ilgi alanlarında bilgilendirici ya da salt eğlendiriciyse çocukla buluşma elbette. Ama öyle örtülü amaçlarla yazılanlar var ki, pes dediriyor, çocuğu da kitaptan soğutuyor. En başta da ahlakçı stizgeçerle yazılmış metinlere itibar etmek, ana babamın, çocuğumu özgür bir okur olarak, yaratıcı bir okur olarak edebiyata salıvermesini engelleyecektir. Öğretmenlere de, edebiyatı “eğitim aracı” olarak değil, edebiyat, ondan süzülmeyle çocuk yüreklere dokunmak, onlara iyi insan olma bünyesi sağlamak, yaşamın anlamını hissettirmek başta değerlendirmesi isteriz.

■ **Korsan kitapla mücadele konusunda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda ne gibi önlemler alınabilir?**

Son yıllarda büyük aşama kaydettik, Türkiye Yayıncılar Birliği’nin yayıncılar ve yazarlar adına mücadelesi sürüyor, ama daha odemek için erken. Kitapları bantrol alınması külfeti hepimizi fena bezdiriyor, korsancılar bantrolerinin de sahtesini üretiyor, yine de hukuk savasıyla yola devam edeceğiz.